Lietas arhīva Nr. CA-0925-20/20
ECLI:LV:RAT:2020:0609.C29304018.6.S

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā
Rīgā 2020. gada 9. jūnijā

Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija šādā sastāvā:
tiesnese referente L.Pliča
tiesneses I.Ramane un A.Veita
izskatīja rakstveida procesā civillietu /pers. D/ prasībā pret /pers. E/ par parāda piedziņu sakarā ar /pers. E/ apelācijas sūdzību par Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesas 2019. gada 27. novembra spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] /pers. D/ cēlusi prasību pret /pers. E/ par parāda 5867,19 *euro* piedziņu. Prasībā norādīti šādi apstākļi.

[1.1] 2013. gada aprīlī starp pusēm panākta vienošanās, saskaņā ar kuru prasītāja apņēmās pārdot transportlīdzekli *Mazda 6*, valsts reģistrācijas numurs /reģistrācijas numurs/ (turpmāk – Transportlīdzeklis) atbildētājai.

Vienošanās paredzēja, ka prasītāja nodod atbildētājai Transportlīdzekli īpašumā un faktiskajā valdījumā uzreiz pēc atbildētājas īpašuma tiesību reģistrācijas Ceļu satiksmes drošības direkcijā (turpmāk CSDD). Savukārt atbildētāja apņēmās mēneša laikā pēc īpašuma tiesību reģistrācijas samaksāt prasītājai pirkuma maksu 3200 LVL.

Faktiski starp pusēm noslēgts pirkuma līgums, par ko liecina fakts, ka puses bija vienojušās par būtiskām pirkuma līguma sastāvdaļām – pirkuma priekšmetu un maksu, kā arī Transportlīdzekļa reģistrāciju uz atbildētājas vārda. Pirkuma līgums starp pusēm noslēgts tikai mutvārdos tāpēc, ka puses bija pazīstamas.

Prasītāja izpildīja uzņemtās saistības un 2013. gada 2. maijā nodeva Transportlīdzekli atbildētājai īpašumā un faktiskajā valdījumā uzreiz pēc atbildētājas īpašuma tiesību reģistrācijas CSDD, kas notika pēc pušu abpusēja iesnieguma. Atbildētāja saistības neizpildīja un par Transportlīdzekli nesamaksāja, neskatoties uz prasītājas vairākkārtējiem atgādinājumiem.

Ņemot vērā minēto, no atbildētājas par labu prasītājai ir piedzenama pirkuma maksa 3200 LVL (4553,19 *euro*). Tā kā puses nebija vienojušās par procentiem par atbildētājas pieļauto saistības izpildes nokavējumu ir aprēķināmi likumiskie procenti, kas par laiku no 2013. gada 3. jūnija līdz 2018. gada 20. martam ir 1314 *euro*.

[1.2] Pamatojoties uz iepriekš minēto un Civillikuma 1587., 1590., 1652., 1759., 1765., 2002., 2004. pantu, prasītāja lūdz piedzīt no atbildētājas parādu 5867,19 *euro*, kas sastāv no nesamaksātās pirkuma maksas 4553,19 *euro* un likumiskajiem procentiem 1314 *euro*, un visus tiesāšanās izdevumus.

[2] Atbildētāja iesniegusi paskaidrojumus. Paskaidro, ka prasību neatzīst šādu iemeslu dēļ.

Starp pusēm līgums par Transportlīdzekļa nodošanu nav bijis noslēgts. Vienošanās par Transportlīdzekļa nodošanu bija noslēgta ar /pers. F/ kā prasītājas pārstāvi, kurš darbojies prasītājas vārdā. Prasītājas pārstāvis un atbildētāja bija vienojušies par nosacījumiem, pēc kuru izpildes prasītāja nodod Transportlīdzekļa īpašuma tiesības atbildētājai, reģistrējot īpašumu CSDD.

To, ka atbildētāja izpildīja prasītājas pārstāvja noteiktos nosacījumus, apstiprina fakts, ka prasītāja brīvprātīgi aicināja atbildētāju piereģistrēt īpašuma tiesības CSDD un nodeva Transportlīdzekli atbildētājas īpašumā. Puses nebija apspriedušas Transportlīdzekļa nodošanu, jo visas sarunas notika ar prasītājas pārstāvi. Līdz ar to prasītājas un atbildētājas starpā nav ne mutiskas, ne rakstveida vienošanās, ko varētu uzskatīt par līgumu.

Prasītājas pārstāvis, apstiprinot nosacījumu izpildi, bija apņēmies pats norēķināties ar prasītāju par Transportlīdzekļa nodošanu atbildētājai. Atbildētāja nevar būt atbildīga par to, vai prasītājas pārstāvis izpildīja saistību pret prasītāju.

Ievērojot minēto un pamatojoties uz Civillikuma 1410., 1425., 1512. un 1522. pantu, atbildētāja lūdz prasību noraidīt.

[3] Ar Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesas 2019. gada 27. novembra spriedumu prasība apmierināta. Spriedums pamatots ar šādiem argumentiem.

[3.1] Lietā nav strīda par to, ka Transportlīdzeklis, kas kopš 2003. gada 6. februāra bija reģistrēts CSDD uz prasītājas vārda, 2013. gada 2. maijā, pamatojoties uz īpašnieku abpusēju iesniegumu, pārreģistrēts uz atbildētājas vārda.

[3.2] Izvērtējot lietā esošos pierādījumus un ievērojot Civillikuma 1401., 1402. ,1403. un 1473. panta noteikumus, secināms, ka pušu starpā notika vienošanās par pirkuma līgumu Civillikuma 2002. panta izpratnē, kur viena puse apsolījusi otrai par norunātas naudas summas samaksu atdot zināmu lietu vai tiesību.

Lietā nav strīda par pirkuma līguma būtiskajām sastāvdaļām – pirkuma priekšmetu un pirkuma maksu. Atbildētāja nav apstrīdējusi, ka puses vienojās par pirkuma maksu 3200 LVL. Strīds lietā pastāv par pirkuma maksas samaksu.

[3.3] Saskaņā ar Civillikuma 1838. pantu, ka samaksa izdarīta, jāpierāda tam, kas to apgalvo. Pierādīt samaksu var ar visiem atļautiem pierādījuma līdzekļiem, bet sevišķi ar rakstisku apliecinājumu jeb kvīti.

Atbildētāja nav iesniegusi pierādījumus tam, ka būtu samaksājusi pirkuma maksu. Lietā nav iesniegti pierādījumi atbildētājas paskaidrojumos norādītajam argumentam, ka starp prasītājas dēlu /pers. F/ kā prasītājas pārstāvi un atbildētāju vai viņas laulāto būtu noslēgta kāda cita vienošanās ar nosacījumiem.

Kritiski vērtējami atbildētājas paskaidrojumi par pirkuma līguma izpildi no viņas puses, jo rakstveida paskaidrojumos norādītie argumenti un tiesas

sēdē sniegtie paskaidrojumi ir pretrunīgi. Rakstveida paskaidrojumos atbildētāja norādījusi, ka Transportlīdzekļa pārreģistrācija notika pēc vienošanās ar prasītājas pārstāvi nosacījumu izpildes, bet tiesas sēdē atbildētāja paskaidroja, ka pirkuma maksa samaksāta CSDD pie Transportlīdzekļa pārreģistrācijas. Atbildētājas paskaidrojumi par pirkuma maksas samaksu neapstiprinās ar pierādījumiem lietā, tai skaitā tos neapstiprina liecinieku /pers. F/ un /pers. H/ liecības.

Apstāklis, ka prasītāja ir nodevusi atbildētājai Transportlīdzekli un pārreģistrējusi īpašumtiesības, pats par sevi nepierāda pirkuma maksas samaksu.

[3.4] Ņemot vērā to, ka lietā nav iegūti pierādījumi pirkuma maksas samaksai, no atbildētājas par labu prasītājai piedzenams parāds 4553,19 *euro*.

Tā kā atbildētāja pieļāva samaksas kavējumu Civillikuma 1651. panta izpratnē, atzīstams, ka prasītājai ir tiesības saņemt nokavējuma procentus atbilstoši Civillikuma 1759. panta 1. punktā, 1765. panta otrajā daļā noteiktajam, līdz ar to no atbildētājas par labu prasītājai piedzenami likumiskie procenti par prasītājas norādīto laika periodu 1314 *euro*.

[3.5] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 41. pantu no atbildētājas par labu prasītājai piedzenami tiesas izdevumi 472,53 *euro*. No atbildētājas valsts labā piedzenami ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi 1,59 *euro*.

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 195. pantu, prasītājai nosakāmas tiesības saņemt no atbildētājas likumiskos sešus procentus gadā no nesamaksātā pamatparāda par laiku no sprieduma labprātīgas izpildes termiņa beigām līdz sprieduma izpildei, ņemot vērā Civillikuma 1763. pantā noteikto, ka procentu pieaugums apstājas, sasniedzot pamatkapitāla lielumu.

[4] Atbildētāja iesniegusi apelācijas sūdzību, pārsūdzot Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesas 2019. gada 27. novembra spriedumu pilnībā un lūdzot prasību noraidīt. Apelācijas sūdzībā norādīti šādi argumenti.

Tiesa, analizējot lietā sniegtos pušu paskaidrojumus, lielāku ticamību piešķīrusi prasītājas paskaidrojumiem, bet atbildētājas paskaidrojumus atzinusi par pretrunīgiem.

Atbilstoši Civillikuma 1482. panta noteikumiem darījumi jāizteic rakstiski vai pēc likuma, vai pēc dalībnieku labprātīgas vienošanās. Savukārt Civillikuma 1483. panta trešais punkts noteic, ka likums prasa rakstisku formu kā nosacījumu prasībai uz darījuma pamata.

Lietā nodibināts, ka starp pusēm par strīdus darījumu ir pastāvējusi tikai un vienīgi mutiska vienošanās, kas, ievērojot iepriekš minētās tiesību normas noteikumus, pats par sevi (formāli) prasītājai izslēdz prasījuma tiesību uz minētā darījuma pamata.

Šāda likuma prezumpcija ir loģiska, jo pušu paskaidrojumi par strīdus darījuma noslēgšanas apstākļiem objektīvi nav izvērtējami. Līdz ar to nav juridiskas nozīmes vērtēt to, kas principiāli nav pierādāms.

[5] Sakarā ar valstī noteikto ārkārtējo situāciju 2020. gada 7. maijā pusēm paziņots par lietas izskatīšanu rakstveida procesā un noteikts termiņš paskaidrojumu iesniegšanai līdz 2020. gada 25. maijam. Tiesas noteiktajā termiņā puses papildus paskaidrojumus lietā nav iesniegušas.

Motīvu daļa

[6] Civillietu tiesas kolēģija, pārbaudījusi lietas materiālus un iepazinusies ar rakstveida pierādījumiem, apsvērusi apelācijas sūdzības motīvus, novērtējusi to kopumā, atzīst, ka prasība ir pamatota un apmierināma, līdz ar to apelācijas sūdzība par Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesas 2019. gada 27. novembra spriedumu ir noraidāma.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 426. panta pirmo daļu un 430. panta trešo daļu apelācijas instances tiesa izskata lietu pēc būtības sakarā ar apelācijas sūdzību tādā apjomā, kā lūgts šajā sūdzībā, un nepārbauda pirmās instances tiesas konstatētos faktus, ja tie nav apstrīdēti apelācijas sūdzībā.

Atbilstoši Civilprocesa likuma 432. panta piektajai daļai apelācijas instances tiesas sprieduma motīvu daļā norāda šā likuma 193. panta piektajā daļā minētos apstākļus, kā arī motivē attieksmi pret pirmās instances tiesas spriedumu. Ja tiesa, izskatot lietu, atzīst, ka zemākās instances tiesas spriedumā ietvertais pamatojums ir pareizs un pilnībā pietiekams, tā sprieduma motīvu daļā var norādīt, ka pievienojas zemākās instances tiesas sprieduma motivācijai. Šādā gadījumā šā likuma 193. panta piektajā daļā noteiktos apsvērumus sprieduma motīvu daļā var nenorādīt.

Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka pirmās instances tiesas spriedumā ietvertais pamatojums ir pareizs un pilnībā pietiekams un atbilstoši Civilprocesa likuma 432. panta piektajai daļai pievienojas pirmās instances tiesas spriedumā paustajai motivācijai, līdz ar ko atkārtoti tos pašus apsvērumus nenorāda.

Tātad Civillietu tiesas kolēģija pievienojas pirmās instances tiesas sprieduma motivācijai par to, ka pušu starpā ir notikusi vienošanās pēc Civillikuma 2002. panta noteikumiem par pirkuma līgumu un vienošanās par pirkuma maksu, kuras samaksu atbildētāja nav pierādījusi.

[7] Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka apelācijas sūdzībā norādītie argumenti neatspēko pirmās instances tiesas spriedumā izdarītos secinājumus un nedod pamatu prasību noraidīt šādu iemeslu dēļ.

[7.1] Atbilstoši Civillikuma 2002. pantam pirkums ir līgums, ar ko viena puse apsola otrai par norunātas naudas summas samaksu atdot zināmu lietu vai tiesību. Pirkuma līguma būtiskās sastāvdaļas ir priekšmets un maksa (Civillikuma 2004. pants).

Kā atzīts tiesību doktrīnā, civiltiesiskajā strīdā pusēm ir pretējas intereses un viedokļi un katra puse cenšas pārliecināt tiesu par noteiktu tiesisko attiecību un juridiski nozīmīgu faktu esamību vai neesamību. To var panākt ar pierādījumiem un pierādīšanu (*A.Līcis. Prasības tiesvedība un pierādījumi. Prof. K.Torgāna zinātniskajā redakcijā. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2003, 62.lpp.).*

Atbilstoši Civilprocesa likuma 92.pantam pierādījumi lietā ir ziņas, uz kuru pamata tiesa nosaka tādu faktu esamību vai neesamību, kuriem ir nozīme lietas izspriešanā. Savukārt Civilprocesa likuma 93.panta pirmā daļa noteic, ka katrai pusei jāpierāda tie fakti, uz kuriem tā pamato savus prasījumus vai iebildumus.

Tādējādi tiesa pati pierādījumus neievāc, bet pamato savu spriedumu ar lietas dalībnieku iesniegtajiem pierādījumiem. Citiem vārdiem, tiesai, izskatot lietu, jānoskaidro lietas apstākļi, kuri ietilpst pierādīšanas priekšmetā - prasības pamata fakti un atbildētāja iebildumu pamata fakti (meklējamie fakti). Turklāt jāievēro, ka meklējamos faktus norāda puses, taču to faktu sastāvu, kas jāpierāda lietā, galīgi nosaka tiesa saskaņā ar tām materiālo tiesību normām, kuru hipotēzēs ir norādīti fakti, kas nosaka pušu apstrīdētās un aizskartās tiesības un tām atbilstošus pienākumus *(sk. Civilprocesa likuma komentāri. Trešais papildinātais izdevums. Autoru kolektīvs. Prof. K.Torgāna vispārīgā zinātniskajā redakcijā. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2006, 32.lpp.).*

Līdz ar to, lai atzītu, ka starp pusēm tika nodibinātas pirkuma līgumam atbilstošas civiltiesiskās attiecības, tiesai ir izvērtējami pušu iesniegtie pierādījumi, tai skaitā pušu paskaidrojumi un liecinieku sniegtās liecības.

Ar lietas materiāliem pievienoto CSDD izziņu apstiprināts, ka transportlīdzeklis *Mazda 6*, valsts reģistrācijas Nr. /reģistrācijas numurs/ no 2003. gada ir bijis prasītājas īpašums. Starp pusēm nav strīda par to, ka 2013. gada 2. maijā, pamatojoties uz pušu iesniegumu, Transportlīdzeklis ir pārreģistrēts atbildētājas īpašumā.

Nav nozīmes atbildētājas paskaidrojumos norādītajam apstāklim, ka vienošanās par Transportlīdzekļa pirkumu ir bijusi noslēgta starp atbildētāju un prasītājas pārstāvi - dēlu /pers. F/, jo pati atbildētāja gan paskaidrojumos, gan apelācijas sūdzībā atzīst, ka /pers. F/ pārstāvēja savu māti un rīkojies prasītājas vārdā. To, ka /pers. F/ rīkojās prasītājas vārdā un viņa rīcība atbilda prasītājas gribai, apliecina fakts, ka prasītāja atzina šo vienošanos sev par saistošu un izpildīja, parakstot iesniegumu CSDD par viņas īpašumā esošā transportlīdzekļa reģistrēšanu uz atbildētājas vārda.

No pirmās instances tiesā sniegtajiem atbildētājas paskaidrojumiem izriet, ka atbildētāja pieņēma prasītājas dēla /pers. F/ piedāvājumu iegādāties prasītājai piederošo automašīnu, un ka samaksu par automašīnu atbildētājas vīrs, aploksnē ieliktu, nodeva prasītājas dēlam /pers. F/, kurš šajā darījumā pārstāvēja prasītāju. Atbilstoši Civilprocesa likuma 104. panta otrās daļas noteikumiem, ja viena puse atzīst faktus, ar kuriem otra puse pamato savus prasījumus vai iebildumus, tiesa var atzīt šādus faktus par pierādītiem, ja tai nav šaubu, ka atzīšana nav notikusi viltus, vardarbības, draudu vai maldības ietekmē vai arī lai slēptu patiesību. Ievērojot minēto, atzīstams, ka atbildētāja lietā sniegtajos paskaidrojumos ir apstiprinājusi prasībā norādītos apstākļus, ka starp pusēm, kur prasītāju pārstāvēja prasītājas dēls /pers. F/, bet atbildētāju – atbildētājas vīrs, bija noslēgta mutiska vienošanās par Transportlīdzekļa nodošanu par samaksu.

Tāpat no atbildētājas paskaidrojumiem un apelācijas sūdzības izriet, ka atbildētāja faktiski nav apstrīdējusi prasītājas norādīto Transportlīdzekļa pirkuma maksu un nav izteikusi iebildumus pret samaksas termiņu, bet gan ir apgalvojusi, ka pirkuma maksu bija samaksājusi līdz Transportlīdzekļa pārreģistrēšanai uz viņas vārda.

Ievērojot iepriekš minēto, tiesas kolēģija atzīst par nepamatotu atbildētājas argumentu, ka pirmās instances tiesa spriedumu balstījusi uz prasītājas paskaidrojumiem, neņemot vērā atbildētājas paskaidrojumus, jo pirmās instances tiesas secinājumi, ka pušu starpā ir notikusi vienošanās pēc Civillikuma 2002. panta noteikumiem par pirkuma līgumu un vienošanās par šī līguma būtiskajām sastāvdaļām – pirkuma līguma priekšmetu un maksu, ir balstīti uz tiesas sēdē noskaidrotiem apstākļiem un pašas atbildētājas sniegtiem paskaidrojumiem.

[7.2] Atbilstoši Civillikuma 1838. pantam fakts, ka saistība izpildīta ar samaksu, jāpierāda tam, kas to apgalvo.

Šāds regulējums atbilst tiesību teorijā vispāratzītam principam, ka negatīvu faktu nevar pierādīt. Tādējādi kreditoram jāpierāda nevis parāda neatdošanas fakts, bet gan naudas izsniegšanas fakts, sekojoši parādniekam jāpierāda naudas atdošanas fakts (*skat. Senāta Civillietu departamenta 2016. gada 3. marta spriedumu lietā Nr. SKC-66/2012*).

Ievērojot minēto un atbildētājas tiesai sniegtajos paskaidrojumos un tiesas sēdē norādīto attiecībā uz pielīgtās samaksas veikšanu pirms transportlīdzekļa pārreģistrēšanas uz atbildētājas vārda, atbildētājai ir pienākums pierādīt savu apgalvojumu, ka norunāto maksu par Transportlīdzekli viņa ir samaksājusi.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 104. panta pirmo daļu, puses paskaidrojumi, ar kuriem pamatoti prasījumi, atzīstami par pierādījumiem tikai tad, ja tos apstiprina citi tiesas sēdē pārbaudīti un novērtēti pierādījumi.

Atbildētājas uzaicinātais liecinieks /pers. P/ liecināja, ka „...naudu nodevām aploksnē. Bija labas attiecības, draudzīgas. Nauda bija iedota. .. Naudas nodošanu nevaru pierādīt, es samaksāju naudu, mums bija bizness un nauda. ...”

/pers. P/ liecība neapstiprinās ar pierādījumiem lietā, jo neviens no tiem neapstiprina naudas nodošanas faktu. Liecinieks/pers. F/ pirmās instances tiesā apliecinājis toreizējās labās attiecības un paskaidrojis, ka /pers. P/ meklējis automašīnu sievai, bet viņa māte gribējusi pārdot savu mašīnu. Tika panākta vienošanās par cenu un to, ka samaksu izdarīs viena mēneša laikā no auto pārreģistrācijas. Samaksu par Transportlīdzekli nav veikusi ne atbildētāja, ne arī /pers. P/. Liecinieks/pers. H/ pirmās instances tiesā liecinājis, ka Transportlīdzekļa pārreģistrācijas brīdī viņš bijis CSDD kopā ar /pers. F/ un naudas samaksu viņš nav redzējis. Ievērojot minēto, tiesas kolēģija liecinieka /pers. P/, kā atbildētājas vīra, liecībai nepiešķir ticamības pakāpi, jo liecinieks varētu būt ieinteresēts lietas iznākumā.

Tādējādi atbildētāja nav atbilstoši Civillikuma 1838. panta prasībām pierādījusi savu apgalvojumu par pirkuma maksas samaksu prasītājai par iegādāto transportlīdzekli, kas ir pamats no atbildētājas par labu prasītājai piedzīt parādu 4553,19 *euro*.

[7.3] Prasītāja lūdz sakarā ar atbildētājas pieļauto pirkuma maksas samaksas nokavējumu piedzīt no atbildētājas likumiskos procentus 1314 *euro* par laiku no 2013. gada 3. jūnija līdz 2018. gada 20. martam. Lietā nodibināts, ka pirkuma priekšmetu atbildētāja ir saņēmusi 2013. gada 2. maijā, bet pirkuma maksu nav samaksājusi, jo lietā nav pierādījumu, kas apstiprinātu pirkuma maksas samaksu. Civillikuma 1759. panta 1. punkts nosaka, ka likumiskie procenti maksājami par katru parāda samaksas nokavējumu, kaut arī parāds pats par sevi būtu bezprocentīgs.

Ievērojot minēto, tiesas kolēģija atzīst, ka ir pamats no atbildētājas par labu prasītājai piedzīt likumiskos procentus 1314 *euro,* atbilstoši prasītājas norādītajam laika periodam no 2013. gada 3. jūnija līdz 2018. gada 20. martam.

[7.4] Apelācijas sūdzībā ietvertais arguments, ka prasītājai nebija tiesību celt prasību par pušu mutiskās vienošanās neizpildi, jo vienošanās nav noformēta rakstiski, ir noraidāms šādu iemeslu dēļ :

Saskaņā ar Civillikuma 1473. pantu tiesiska darījuma forma ir atkarīga no lietas dalībnieku ieskata, izņemot likumā tieši norādītus gadījumus. Civillikums darījuma dalībniekiem, nodibinot tiesiskas attiecības, piešķir plašas iespējas izvēlēties tiem atbilstošāko darījuma formu un saturu. Civillikuma 1474. pants noteic, ka darījuma dalībnieki var noslēgt to notariālā vai Bāriņtiesu likumā paredzētā vai privātā kārtībā, apmierināties ar mutisku vienošanos vai sastādīt rakstisku aktu, slēgt darījumu liecinieku klātbūtnē vai bez tiem, kā arī darīt to atklātībai zināmu vai ne. Šis noteikums neattiecas uz tiem gadījumiem, kuros likums prasa noteiktu darījumu noslēgšanas kārtību.

Latvijas Republikas Senāts paudis atziņu, ka saskaņā ar Civillikuma 1483. panta 4.punktu likums prasa rakstisku formu kā nosacījumu prasības tiesībai uz darījuma pamata tad, ja puses par to ir vienojušās, bet lietā nav iesniegti pierādījumi tam, ka puses būtu vienojušās par darījuma rakstveida formu (..), (*skat. Senāta Civillietu departamenta 2015. gada 30. septembra spriedumu lietā Nr. SKC-202/2015 (C35133310*).

Juridiskajā literatūrā, analizējot Civillikuma 1483. panta mērķi un izpratni, secināts, ka minētais punkts ir „attiecināms tikai uz tādiem darījumiem, kuriem saskaņā ar likumu nepieciešama rakstiska forma kā darījuma būtiska sastāvdaļa vai kuru spēks saskaņā ar darījuma dalībnieku vienošanos ir atkarīgs no to izteikšanas rakstiskā formā (..)” (*skat. Privāttiesību teorija un prakse. Raksti privāttiesībās. E.Kalniņš. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2005, 167. lpp.*).

Likums neprasa pirkuma līguma noslēgšanai obligāti ievērot rakstisku formu. Lietā nav strīda par to, ka šajā gadījumā puses vienošanos par Transportlīdzekļa pārdošanu izvēlējās noformēt mutiskas vienošanās formā. Atbildētāja iebildumus pret prasītājas tiesībām celt prasību sakarā ar vienošanās formu, līdz lietas apelācijas sūdzības iesniegšanai nebija izteikusi un lietā nav norādes uz to, ka puses būtu vienojušās par saistības spēkā esamību tikai pēc rakstveida līguma noformēšanas un parakstīšanas. Līdz ar to nav pamata uzskatam, ka tādēļ, ka puses par transportlīdzekļa pārdošanu un par pirkuma maksu vienojušās mutiski un nav šo vienošanos noformējušas rakstiski, prasītājai nebūtu tiesību prasīt vienošanās izpildījumu tiesas ceļā, ja atbildētāja vienošanos neizpilda labprātīgi.

Tiesību doktrīnā attiecībā uz Civillikuma 1483. panta 4. punktu, konstatējot, ka minētais punkts šķietami ir pretrunā ar 1473. pantā deklarēto pušu izvēles tiesību attiecīgā uz darījuma formu, skaidrots, ka panta analīze kopsakarā ar citiem apakšnodaļas pantiem, it īpaši ar 1488. pantu, ļauj secināt, ka

tiesa var atteikties apmierināt prasījumus, kas izriet no it kā mutiski var ar konkludentām darbībām noslēgta darījuma tikai tad, ja neviena puse neko nav izpildījusi. Tiklīdz kaut kas ir dots vai darīts par labu citai personai, tiesai ir jānoskaidro no šī fakta izrietošās sekas un jātaisa spriedums vai nu par restitūciju, vai ekvivalenta pretī došanu. .. Ja nenoformētais darījums izpildīts daļēji, likums rada pamatu konflikta taisnīgam atrisinājumam. (*Latvijas Republikas Civillikuma komentāri : Ceturtā daļa. Saistību tiesības. Autoru kolektīvs. Prof. K.Torgāna zinātniskajā redakcijā. Rīga : Mans Īpašums, 2000, 66. lpp.*).

Lietā nav strīda par to, ka prasītāja pušu vienošanos ir izpildījusi, reģistrējot transportlīdzekli CSDD uz atbildētājas vārda, savukārt atbildētāja pirkuma priekšmetu ir pieņēmusi un uzskatījusi par pirkuma darījuma rezultātā iegūtu.

Ievērojot minēto, apelācijas sūdzībā izteiktie iebildumi par prasības tiesību neesamību prasītājai sakarā ar līguma rakstveida formas trūkumu ir nepamatoti un noraidāmi, jo, pusēm vienojoties par pirkuma līguma būtiskajām sastāvdaļām, un prasītājai uz šīs vienošanās pamata pārrakstot transportlīdzekli uz atbildētājas vārda, bija pamats uzskatīt, ka atbildētāja izpildīs pielīgto vienošanos attiecībā uz pirkuma maksas samaksu, kā arī, samaksu nesaņemot termiņā vai saprātīgā laikā, radās tiesība prasīt vienošanās izpildījumu no atbildētājas tiesas ceļā.

[7.5] Ievērojot minēto, Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka pirmās instances tiesas spriedums ir pamatots un atbilstošs lietas faktiskajiem apstākļiem, un prasība par pirkuma maksas 4553,19 *euro* un likumiskie procentu 1314 *euro* par laiku no 2013. gada 3. jūnija līdz 2018. gada 20. martam piedziņu no atbildētājas ir apmierināta pamatoti.

[8] Civilprocesa likuma 41. panta pirmajā daļā noteikts, ka pusei, kuras labā taisīts spriedums, tiesa piespriež no otras puses visus tās samaksātos tiesas izdevumus.

No lietas materiāliem redzams, ka prasītāja pie prasības celšanas samaksājusi valsts nodevu 469,33 *euro*, ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 3,20 *euro* un kancelejas nodevu par liecinieku uzaicināšanu 10 *euro*, kopā 482,53 *euro*. Tā kā prasība apmierināta pilnībā prasītājas labā no atbildētājas ir piedzenami tiesas izdevumi 482,53 *euro*.

[9] Pirmās instances tiesas sprieduma taisīšanas brīdī lietā kā nesamaksāti aprēķināti ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi 1,59 *euro*. Apelācijas instances tiesā ar lietas izskatīšanu saistīti izdevumi nav radušies, jo abām pusēm tiesas dokumenti un paziņojumi nosūtīti elektroniskā pasta sūtījumā. Līdz ar to no atbildētājas valsts labā piedzenami ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi 1,59 *euro*.

[10] Saskaņā ar Civillikuma 1765. pantu prasītājai nosakāmas tiesības par laiku no sprieduma spēkā stāšanās dienas līdz sprieduma izpildei (izsoles noslēguma dienai) saņemt no prasītāja 6 % gadā no nesamaksātās pamatparāda summas.

[11] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 204.[1] pantu un likuma „Par valsts apdraudējuma un tā seku pārvarēšanas pasākumiem sakarā ar Covid-19 izplatību" 16. panta trešo daļu atbildētājai nosakāms 60 (sešdesmit) dienu termiņš sprieduma labprātīgai izpildei.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 8. pantu, 41. panta pirmo daļu, 42. panta pirmo daļu, 97. pantu, 189.-193. pantu, 199. panta pirmo daļu, 204.[1] pantu, 426., 430., 432., 434., 440. pantu, Civillietu tiesas kolēģija

n o s p r i e d a:

Prasību apmierināt pilnībā.

Piedzīt no /pers. E/, personas kods /personas kods/, par labu /pers. D/, personas kods /personas kods/, pamatparādu 4553,19 *euro*, likumiskos procentus 1314 *euro* un tiesas izdevumus 482,53 *euro*, kopā piedzenot 6349,72 *euro* (seši tūkstoši trīs simti četrdesmit deviņi *euro* 72 centi).

Noteikt/pers. D/, personas kods /personas kods/, tiesības saņemt no /pers. E/, personas kods /personas kods/, par laiku no sprieduma spēkā stāšanās brīža līdz sprieduma izpildei (izsoles noslēguma dienai) likumiskos sešus procentus gadā no pamatparāda summas, ievērojot, ka procentu pieaugums apstājas, sasniedzot kapitāla lielumu.

Piedzīt no /pers. E/, personas kods /personas kods/, valsts labā ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 1,59 *euro* (viens *euro* 59 centi).

Ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi iemaksājami kontā Nr.LV51TREL2190458019000, saņēmējs: Tiesu administrācija, reģistrācijas nr. 90001672316, saņēmēja banka : Valsts kase, kods TRELLV22. Maksājuma mērķī jānorāda civillietu identificējoša informācija.

Noteikt /pers. E/termiņu sprieduma labprātīgai izpildei 60 (sešdesmit) dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Spriedumu var pārsūdzēt kasācijas kārtībā 30 dienu laikā no sprieduma pasludināšanas dienas Latvijas Republikas Senāta Civillietu departamentam, iesniedzot kasācijas sūdzību Rīgas apgabaltiesā.

Tiesnese (paraksts) L.Pliča
Tiesnese (paraksts) I.Ramane
Tiesnese (paraksts) A.Veita